

Denizli Milletvekili Sn.Emin Haluk AYHAN'ın TÜİK'in basında çıkan istihdam hesaplamalarına ilişkin 7/309 sayılı soru önergesi

Soru:

Ulusal basında "TÜİK' in istihdamı belirlerken yaptığı anketin ilk sorusunda: "Bu hafta 1 saat bile çalıştın mı?" diye sorulduğunu, aksine işin niteliği, süresi, elde ettiği ücretin TÜİK tarafından dikkate alınmadığı belirtilmektedir. Bunun yanı sıra 1 saati değil de 15 saat kıstas alındığında işgücü sayısının belirtilen değerlerden daha düşük çıkacağı hatta 831 bin 130 kişinin işsizler listesine girmekten saat farkıyla kurtulduğu, Türkiye' de 1 saatlik çalışmanın iş sahibi olmaya yetmeyeceği ve 1 saat kriterinin Türkiye'ye uygun olmadığı iddia edilmektedir. TÜİK istihdam hesaplamalarında basında iddia edilen durum söz konusu mudur? Eğer böyle bir durum söz konusu ise Denizli ilinde bu şekilde istihdam edilen kaç kişi vardır?

Cevap:

Türkiye'de istihdam ve işsizliğe dair veriler, 1988 yılından beri düzenli olarak uygulanmakta olan hanehalkı işgücü anketlerinden elde edilmektedir. Söz konusu anket 1988-1999 yılları arasında yılda iki kez uygulanmıştır ve 2000 yılından itibaren aylık olarak uygulanmaktadır. Araştırmada, uygulanmaya başlandığı ilk tarihten itibaren istihdam ve işsizliğin ölçümü konusunda Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından belirlenen ve tüm ülkelere benimsenen tanım ve kavramlar esas alınmıştır. ILO 13. Çalışma İstatistikçileri Konferansında (1982) kabul edilen bu tanımlara göre;

- Referans döneminde (her ayın Pazartesi ile başlayan ilk haftası) ücretli, maaşlı, yevmiyeli, kendi hesabına, işveren veya ücretsiz aile işçisi olarak en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan veya bir işle bağlantısı olan kişiler istihdamda kabul edilir.

Gerek Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkeler gerekse işgücü anketini uygulamakta olan diğer ülkeler, istihdam ve işsizliğin ölçümünde ILO kriterlerini esas almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu da 1988 yılından itibaren uygulamakta olduğu hanehalkı işgücü anketinde istihdamın ölçümü için bu tanımları esas almaktadır. Sayısal göstergeler ancak karşılaştırılabilir olduğu durumda bir anlam ifade edeceğinden, ülkeye özgü tanımlar yapılarak üretilecek veriler, sadece uluslararası karşılaştırılabilirliği ortadan kaldırmayacak, aynı zamanda ülke için de her durumda kullanılabilir olmayacaktır. Bu nedenle, temel konularda gerçekleştirilecek her araştırma için metodolojik esaslar uluslararası düzeyde belirlenmektedir. Ülkelerin metrik sisteme geçiş gerekçeleri, resmi istatistiklerde de tek bir uluslararası standardın kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut durumda, TÜİK tarafından uluslararası standartlar esas alınarak üretilen istihdam ve işsizlik verileri ILO, OECD, EUROSTAT, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlarca kullanılmakta ve diğer ülke verileri ile birlikte yayımlanmaktadır.

Hanehalkı işgücü araştırmasında yukarıda verilen tanım kapsamında istihdamda olduğu belirlenen kişilere ise yaptıkları işin niteliğini tespiti yönelik pek çok soru yöneltilmektedir (işyerinin ekonomik faaliyeti, kişinin o işyerinde yaptığı iş, işe ne zaman başladığı, işin süreklilik durumu, haftalık çalışma süresi, o işten elde edilen gelir, başka bir iş arayıp/aramadığı vb.).

Bununla birlikte Türkiye çalışma saatleri açısından, Avrupa'nın en yüksek değerlerine sahiptir. 2010 yılında Türkiye genelinde haftalık ortalama çalışma süresi 49,3 saat iken, AB'de 37,5'tir. Tam zamanlı çalışan kişiler içerisinde haftalık ortalama çalışma süresi ise Türkiye'de 53,2 saat iken, AB'de 41,6 saattir. Dolayısıyla, "1 saat" daha çok sembolik bir kriter olup, Türkiye'de ortalama çalışma saatleri çok yüksektir.